

Tevfik Bıyıklıoğlu (1898- 1961)

Babası Mehmet Őefik Bey, annesi Zehra Hanım'dır. Tevfik Bıyıklıoğlu 1898 (1307) yılında Çanakkale'de doğmuştur. 1903 (1312) doğumlu Őadiye Hanım ile evlenmiştir. Bu evlilikten Fatma Emel ve Altıngül isimli çocukları dünyaya gelmiştir. Harp Okulu'ndan 1908 yılında mezun olmuştur. Kurmay sınıfına ayrılarak Harp Akademisi'ne kaydolmuştur. Harp Akademisi'ni de 1911 yılında bitirmiştir. Kurmay subay olarak Millî Mücadele'de Garp Cephesi Komutanlığı Harekât Őubesi Müdürlüğü yapmıştır. Büyük Taarruz sırasında birliklerden gelen raporlara göre düşmanın durumunu haritalara işlemesi ve hazırladığı raporlarla İsmet Paşa'nın takdirini kazanmıştır. Mudanya ve Lozan görüşmelerinde İnönü'nün askerî müşaviri olarak görev yapmıştır. Askerlik mesleğinden 5 Mart 1926 yılında Kurmay Yarbay olarak emekli olmuştur. Balkan Savaşlarına katılmış ve bundan dolayı 1 yıl kıdem zammı, Birinci Dünya Harbi'nden dolayı 5 yıl, İstiklâl Harbi'nden dolayı 4 yıl ve Çanakkale Ordusu ile İtalya Harbi Seferberliğinden (1 Haziran 1328 sonuna kadar-14 Haziran 1912) dolayı da 1 yıl kıdem zammı almıştır. Böylece 20 yıl fiilî, 10 yıl da itibarî hizmetinden dolayı askerlikten 30 yıl üzerinden emekli olmuştur.

Daha sonra başka kurumlarda çalışmalarına devam etmiştir. Uzun yıllar Atatürk'ün genel sekreterliğini yapmıştır. İki dönem Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği yapmıştır (1924-1927, 1928-1932). 1 Temmuz 1924 (1.7.1340) tarihinden itibaren Cumhurbaşkanlığı Başkâtipliği'ne (Genel Sekreter) tayin olunmuştur. 9 Ekim 1927 tarihinde 5775 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Moskova Büyükelçiliği'ne tayin olunmuştur. Dönüşünde tekrar 4 Ekim 1928 yılında Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği'ne atanmıştır. 4 Mart 1932 tarihinde buradaki görevinden ayrılmıştır. Bundan sonra yeni kurulan Türk Tarih Kurumu'na ilk başkan olarak atanmıştır. Türk Tarih Kurumu basımevinin yönetim kurulu başkanlığını öldüğü 23 Kasım 1961 yılına kadar sürdürmüştür. Ayrıca Genelkurmay Harp Tarihi Dairesi'nde çeşitli konularda kitap yazımında ve belge tasnif çalışmalarında bulunmuştur. Çeşitli okullarda "Devrim Tarihi" dersleri vermiştir.

II. Dünya Savaşı sırasında 30 Kasım 1940 tarihinde silâh altına alınarak Tekirdađ'a gönderilmiştir. Emekli Yarbay Mehmet Tevfik Bıyıklıoğlu'nun, Harp Akademilerine 18 Nisan 1947 tarihinde Kurmay Albay rütbesi karşılığı sivil memur olarak tayini kararlaştırılmıştır. 1 Mayıs 1947 tarihinden itibaren 90 lira maaşla Harp Akademileri'nde öğretmenliğe başlamıştır.

Tevfik Bıyıklıoğlu 23 Kasım 1961 Perşembe günü kalp krizi geçirerek vefat etmiştir. Cenazesi Ankara'dan İstanbul'a nakledilerek aile mezarlığında defnedilmiştir. 24 Kasım 1961 Cuma günü Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nden alınan cenazesi trenle İstanbul'a gönderilmiştir. Cenazesini yakın arkadaşları Afet İnan, Cevat Dursunođlu, Enver Ziya Karal, Uluđ İğdemir, Şevket Süreyya Aydemir, Faik Reşit Unat, Nusret Hızır ve Orgeneral Kâzım Orbay Gülhane Askerî Tıp Akademisi'nden alarak tren garına getirmişler ve İstanbul'a göndermişlerdir. İstanbul'da 25 Kasım 1961 Cumartesi günü Sahray-ı Cedit Mezarlığı'nda eşinin yanına defnedilmiştir.

Eserleri:

anakkale Muharebelerine Dair Konferans, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul 1950.

Trakya'da Millî Mücadele I-II, Türk Tarih Kurumu yayınları, Ankara 1955.

Osmanlı ve Türk Dođu Hudut Politikası, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul 1958.

Atatürk Anadolu'da (1919-1921), Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara 1959.

Türk İstiklâl Harbi-Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı-, Ankara 1962.

Hint Tarihi, Devlet Matbaası, Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti Neşriyatı, İstanbul 1931.

Tercümelere:

Diehl, Charles, Bizans İmparatorluğu Tarihi, Çeviren: Tevfik Bıyıklıoğlu, İstanbul 1937.

Hinz, Walther, Uzun hasan ve şeyh Cüneyd. XV. Yüzyılda İran'ın Milli Bir devlet Haline Yükseliş, 1936'da Leipzig'de basılan nüshadan çeviren Tevfik Bıyıklıoğlu, Ankara 1948.

Türkçe ve Almanca 12 makalesi ile çeşitli dergilerde yayınlanmış 10 adet de kitap tanıtımı yazısı vardır.

Hamit PEHLİVANLI

KAYNAKÇA

Akşam, 25 Kasım 1961 Cumartesi.

Cumhuriyet, Yıl 38, Sayı 13402, 25 Kasım 1961 Cumartesi.

ÇOKER, Fahri (Emekli Amiral), **Türk Tarih Kurumu-Kuruluş Amacı ve Çalışmaları-**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1983.

İNÖNÜ, İsmet, **Hatıralar**, 1. Kitap, Bilgi Yayınevi, İstanbul 1985.

İSKORA, Muharrem Mazlum, **Harp Akademileri Tarihçesi (1846-1965)**, Genelkurmay Başkanlığı Yayınları, Ankara 1966.

KANSU, Şevket Aziz, "Ölümünün IX. Yılında Tevfik Bıyıklıoğlu 1898-1961", **Belleten**, C XXXIV, S 133-136, Ankara 1970, s.177-181.

KARAL, Enver Ziya, Tevfik Bıyıklıoğlu'nun "Trakya'da Millî Mücadele" Adlı Eseri Hakkında", **Belleten**, C XX, S 77-80, Ankara 1956, s.175-200.

SGK-ESA-Sosyal Güvenlik Kurumu-Emekli Sandığı Arşivi: Mehmet Tevfik Bıyıklıoğlu'nun AO143047 Numaralı Şahsi Dosya Muhteviyatı.

Türkiye Ansiklopedisi, 4. Cilt, Kaynak Yayınları, İstanbul 1974.

Ulus, Yıl 42, Sayı 13733, 25 Kasım 1961 Cumartesi.

30/10/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/tevfik-biyiklioglu-1898-1961/?pdf=3329> adresinden erişilmiştir